

Sygn. akt I ACa 1067/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Dorota Markiewicz

Sędziowie: SA Edyta Jefimko (spr.)

SO (del.) Anna Strączyńska

Protokolant: Weronika Trojańska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)V. w A. (Belgia)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 grudnia 2014 r., sygn. akt XVI GC 90/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz (...)V. w A. (Belgia) kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Edyta Jefimko Dorota Markiewicz Anna Strączyńska

Sygn. akt I ACa 1067/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 czerwca 2013 r. (...)V. w A. (Belgia) wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i orzeczenie w nim, aby (...) sp. z o.o. w W. zapłaciła na rzecz powoda kwotę 122.049,88 zł wraz z odsetkami ustawowymi od wskazanych kwot i dat i kosztami postępowania sądowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu wskazał, że nabył roszczenie wobec pozwanej wynikające z niezapłaconych faktur VAT (nr faktur: (...), (...), (...), (...)) na podstawie umowy faktoringowej zawartej w dniu 1 maja 2010 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. (cedent) a (...)V. w A. (cesjonariusz). Pozwana spółka odebrała wszystkie materiały objęte ww. fakturami. Natomiast złożona przez nią reklamacja dotycząca faktury VAT nr (...) została uznana przez cedenta i w związku z tym wystawiono fakturę korygującą. (...) objęte pozostałymi fakturami nie były kwestionowane przez nabywcę.

W dniu 19 sierpnia 2013 r. został wydany, zgodnie z żądaniem pozwu, nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W dniu 27 listopada 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. wniosła sprzeciw, zaskarżając nakaz zapłaty i domagając się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany C. podniósł, że roszczenie strony powodowej nie istnieje na skutek dokonanego przez stronę pozwaną, oświadczeniem z dnia 5 września 2012 r., potrącenia wzajemnych wierzytelności istniejących po stronie cedenta – (...) sp. z o.o. (z tytułu sprzedaży wadliwego towaru) oraz pozwanej spółki (z tytułu poniesionej przez stronę pozwaną szkody związanej ze sprzedażą wadliwego surowca). Oświadczenie to zostało skutecznie złożone (...) sp. z o.o., w związku z czym okoliczność przelewu wierzytelności na rzecz strony powodowej nie ma żadnego znaczenia, skoro powód zawiadomił pozwaną o dokonany przelew dopiero pozwem wniesionym w sprawie. Odnosząc się do wierzytelności dochodzonej pozwem pozwana spółka wskazała, że dostarczony przez cedenta materiał okazał się wadliwy, co skutkowało poniesieniem przez nią szkody.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz (...) V. z siedzibą w A. (Belgia) kwotę 122 049,88 zł z odsetkami ustawowymi od kwot:

- 7094,64 zł od 24 maja 2012 r. do dnia zapłaty;
- 74396,60 zł od 28 maja 2012 r. do dnia zapłaty;
- 31466,48 zł od 30 maja 2012 r. do dnia zapłaty;
- 9092,16 zł od 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty

2. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 6103 zł tytułem kosztów postępowania oraz 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i wniosków.

(...) sp. z o.o. w W. i pozwana spółka pozostawały w stosunkach handlowych. Ich współpraca polegała na tym, że (...) dostarczał pozwanej za umówioną cenę surowiec do produkcji folii plastikowej. Transakcje te zostały udokumentowane wystawionymi przez cedenta fakturami VAT: nr (...) z dnia 28 marca 2012 r. na kwotę 7.094,64 zł; nr (...) z dnia 30 marca 2012 r. na kwotę 83.344,80 zł ; nr (...) z dnia 30 marca 2012 r. na kwotę 31.466,48 zł i nr (...) z dnia 17 kwietnia 2012 r. na kwotę 9.092,16 zł. Pozwana spółka odebrała wszystkie towary objęte ww. fakturami, zgłaszając cedentowi wadę jednego z dostarczonych materiałów tj.: D. (...) N.. W dniu 10 kwietnia 2012 r. odbyło się spotkanie przedstawiciela cedenta z przedstawicielem pozwanej, celem weryfikacji ww. zgłoszenia, w trakcie którego pobrano próbkę wadliwego materiału D. (...) N. i otworzono dwa oryginalne worki tegoż materiału celem identyfikacji wadliwych granул dostarczonego surowca. Następnie dwa oryginalnie zapakowane worki zostały przesłane cedentowi celem przekazania ich do producenta. W dniu 11 kwietnia 2012 r. (...) sp. z o.o. w W. zgłosiła reklamację zakupionego surowca D. (...) N., a (...) uznał reklamację ww. surowca. Odebrał 1181 kg nieprzerobionego surowca, który stanowił pozostałość z dostarczonych w dniu 23 marca 2012 r. 11000 kg. W dniu 19 kwietnia 2012 r. cedent wystawił fakturę korygującą nr (...) na kwotę 8.948,20 zł, w związku z czym należność z faktury nr (...) zmniejszyła się do kwoty 74.396,60 zł. Producent nie uznał reklamacji zgłoszonej przez cedenta, wskazując, że wysłany mu materiał nie ma żadnych wad. Pismem z dnia 5 lipca 2012 r. strona pozwana, nawiązując do reklamacji z dnia 11 kwietnia 2012 r., wskazała, że w wyniku wadliwości surowca (...) doszło do zakłócenia procesu produkcyjnego. Wstępnie C. zidentyfikował straty na 90.000 zł., przy czym zobowiązał się do zewidencjonowania poniesionych strat z ich formalnym potwierdzeniem do dnia 15 lipca 2012 r. W dniu 5 września 2012 r. pozwana poinformowała cedenta, że szkoda przez nią poniesiona, wskutek zaistnienia wady wynosi 114.311,45 zł oraz jednocześnie złożyła oświadczenie o dokonaniu potrącenia tej wierzytelności z wierzytelnościami przysługującymi cedentowi wobec pozwanej spółki.

Cedent nie uznał potrącenia za skuteczne. Na podstawie umowy factoringowej z dnia 1 maja 2010 r. powód nabył roszczenie od (...) wobec pozwanej spółki.

Podstawą poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych były dowody z dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana oraz dowody osobowe. Sąd uznał zeznania M. Ś. oraz zeznania J. L. (1) za wiarygodne, albowiem korespondowały one z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, przede wszystkim ze zgromadzoną dokumentacją. Sąd, na podstawie przedmiotowych zeznań, ustalił przede wszystkim przebieg procesu reklamacyjnego surowca do wyrobu folii. Postanowieniem z dnia 25 listopada 2014 r. oddalone zostały wnioski dowodowe strony pozwanej o przesłuchanie świadków: M. B., J. G., K. P., M. S. (1), strony pozwanej oraz dowodu z opinii biegłego sądowego, ponieważ, w ocenie Sądu Okręgowego, zgodnie z art. 227 k.p.c., dowody te nie mogły być przydatne dla ustalenia okoliczności istotnych dla sprawy.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Powód wywodził swoje roszczenie z umowy factoringowej z dnia 1 maja 2010 r., która jest umową nienazwaną. Przez umowę faktoringu rozumie się umowę, na podstawie której jedna strona (instytucja faktoringowa, faktor) nabywa lub zobowiązuje się nabywać od drugiej strony (przedsiębiorstwa, faktoranta) wierzytelności pieniężne, niewymagalne, krótkoterminowe, płatne zwykle nie później niż cztery miesiące od powstania, z zawieranych przez nią ze swymi klientami w ramach bieżącej działalności gospodarczej umów sprzedaży, zamiany lub umów o świadczenie usług. Często przedmiotem przelewu na faktora są wierzytelności przyszłe faktoranta wobec jego klientów. Do zawarcia umowy przelewu wierzytelności między faktorantem a faktorem dochodzi przez przesłanie przez przedsiębiorcę instytucji faktoringowej faktury (oryginału lub kopii) wystawionej w związku ze spełnieniem na rzecz klienta świadczenia z umowy sprzedaży, dostawy lub umowy o świadczenie usług wraz ze stosownym wnioskiem (oferta) i przyjęcie tego wniosku przez instytucję faktoringową (przyjęcie oferty). Z chwilą nabycia przez cesjonariusza (faktora) wierzytelności przysługują one w takim stanie, w jakim przysługiwały lub przysługiwałyby cedentowi (faktorantowi), przy czym przelew nie wymaga zgody dłużnika – tym samym dłużnikowi przysługują przeciwko cesjonariuszowi wszelkie zarzuty, które miał przeciwko cedentowi w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 § 1 k.c.). Oznacza to, iż zarzuty, które przysługiwały pozwanemu C. przeciw cedentowi przysługują również pozwanemu przeciw faktorowi (powodowej spółce). Dlatego w pierwszym rzędzie należało rozpatrzyć wpływ zgłoszonej cedentowi przez pozwanego reklamacji na wysokość dochodzonego pozwem roszczenia. Złożona przez pozwaną spółkę reklamacja towaru nie miała żadnego wpływu na wysokość wierzytelności dochodzonej przez powoda. Bezspornym jest, że cedent dostarczył spółce (...) zamówiony towar, a pozwana towar przyjęła. Natomiast sam przebieg procesu reklamacyjnego nie uzasadnia twierdzenia, że suma dochodzonych wierzytelności powinna być mniejsza niż w zgłoszonym w pozwie żądaniu. C. wprawdzie zgłosił w ustawowym terminie reklamację wadliwego materiału, a cedent reklamację uznał, ale pozwana spółka nie odstąpiła od umowy, ani nie żądała obniżenia ceny. Cedent zobowiązał się do wymiany towaru, co też uczynił w zakresie, w którym to było możliwe. W pozostałym zakresie mając na uwadze, że zakupione przez pozwaną materiały zostały już przerobione pozwana zażądał w dniu 5 lipca 2012 r. naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady. Zgodnie z art. 498 § 1 k.c. każdy podmiot prawa cywilnego może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności innego podmiotu, gdy spełnione są łącznie następujące przesłanki pozytywne: 1) dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami (wzajemność wierzytelności); 2) przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku (jednorodność wierzytelności); 3) obie wierzytelności są wymagalne (wymagalność roszczeń); 4) obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym (zaskarżalność wierzytelności). Dla uznania, że potrącenie wywołało skutek prawny w postaci wygaśnięcia (umorzenia) wzajemnych wierzytelności, nie wystarcza samo powoływanie się przez składających oświadczenie o potrąceniu na fakt przysługiwania im wierzytelności przeznaczonej do potrącenia. Musi jeszcze zostać udowodnione istnienie tej wierzytelności. W związku z powyższym pozwana spółka, żądając naprawienia szkody, powinna wykazać wszelkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, tj., że kupiona rzecz miała wady, że kupujący poniósł szkodę oraz że istnieje normalny związek przyczynowy między wadą a szkodą. Cedent nie uznał zgłoszonej przez pozwaną wierzytelności (zgłoszonej szkody),

która w żaden sposób nie wykazała, w jaki sposób obliczyła wysokość szkody i nie przedstawiła żadnych dokumentów na tę okoliczność.

Apelację od powyższego wyroku złożyła (...) sp. z o.o. w W., zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w całości na podstawie następujących zarzutów:

1.naruszenia przepisów postępowania:

a) art. 207 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków dowodowych strony pozwanej o:

- przesłuchanie świadków: M. B., J. G., K. P., M. S. (1),

- przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego,

- przesłuchanie strony pozwanej,

jako nieprzydatnych , w ocenie Sądu Okręgowego, dla ustalenia okoliczności istotnych dla sprawy, podczas gdy przedmiotowe dowody wskazane w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 27 listopada 2013 r. miały znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro powołane zostały na poparcie okoliczności dotyczących istnienia i wysokości wierzytelności wzajemnej strony pozwanej wobec strony powodowej, która to wierzytelność została przedstawiona (...) sp. z o.o. - zbywcy wierzytelności dochodzonej przez stronę powodową- do potrącenia jeszcze przed zawiadomieniem o dokonany przelew i przed wytoczeniem powództwa, wobec czego wierzytelność strony powodowej wygasła w całości, a powództwo powinno zostać oddalone w całości;

b) art. 217 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, iż strona pozwana nie przedstawiła żadnego dowodu z dokumentów na okoliczność twierdzeń sprzeciwu od nakazu zapłaty, tj. na okoliczność sposobu obliczenia roszczenia odszkodowawczego przedstawionego do potrącenia.

2.naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 498 § 1 k.c. poprzez uznanie, że strona pozwana nie wykazała istnienia i wysokości szkody z uwagi na nieprzedstawienie żadnych dokumentów na tę okoliczność, a w konsekwencji, że oświadczenie strony pozwanej z dnia 5 września 2012r. o potrąceniu nie zostało złożone skutecznie, podczas gdy przepisy prawa materialnego, w szczególności dotyczące potrącenia wzajemnych wierzytelności nie wprowadzają wymogu udowodnienia istnienia i wysokości wierzytelności przedstawianej do potrącenia wyłącznie za pomocą dokumentów - strona pozwana ma prawo wykazywać zgodnie z art. 232 k.p.c. dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne, a okoliczność skuteczności oświadczenia o potrąceniu może być wykazywana wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi,

a w konsekwencji:

3. nierozpoznania przez Sąd Okręgowy instancji istoty sprawy, polegającego na oparciu rozstrzygnięcia wyłącznie o twierdzenia strony powodowej i zaniechaniu zbadania merytorycznych podstaw zarzutu strony pozwanej w postaci nieistnienia roszczenia strony powodowej wobec dokonanego potrącenia z wierzytelnością strony pozwanej z tytułu poniesionej szkody wyrządzonej jej przez zbywcę wierzytelności - (...) sp. z o.o., podczas gdy do wniosku o zasadność powództwa Sąd pierwszej instancji mógł dojść jedynie po przeprowadzeniu dowodów zaoferowanych przez stronę pozwaną na poparcie swojego stanowiska i dokonaniu ich wszechstronnej oceny.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o:

1. uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, albowiem Sąd nie rozpoznał istoty sprawy, a w każdym razie rozstrzygnięcie sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego,

ewentualnie

2. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości i obciążenie strony powodowej kosztami postępowania, w tych kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, po uprzednim przeprowadzeniu postępowania dowodowego w zakresie dowodów z dokumentów i z wnioskowanych w sprzeciwie od nakazu zapłaty oraz w dalszym toku procesu przed Sądem pierwszej instancji zeznań świadków, opinii biegłego i przesłuchania strony pozwanej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Zaskarżony wyrok odpowiada prawu, chociaż częściowo z innych przyczyn niż wskazane zostały w jego uzasadnieniu.

W rozpoznawanej sprawie istotnym problemem prawnym wymagającym rozstrzygnięcia była skuteczność (z punktu widzenia prawa materialnego) złożenia przez pozwaną, jeszcze przed wszczęciem procesu oraz zawiadomieniem jej o cesji wierzytelności - oświadczenia o potrąceniu wierzytelności przysługującej spółce (...) względem (...) sp. z o.o. w W. z wierzytelnością dochodzoną pozwem.

Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną, powodującą - w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. - odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności (art. 498 § 2 k.c.), natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę procesowego zarzutu potrącenia. Do dokonania potrącenia może dojść zarówno w ramach postępowania sądowego, jak i poza nim; w trakcie postępowania sądowego uprawniony może połączyć złożenie oświadczenia woli o potrąceniu z podniesieniem zarzutu potrącenia. Jako czynność procesowa, polegająca na powołaniu się na fakt dokonania potrącenia i wynikające z niego skutki prawne, zarzut potrącenia podlega rygorom określonym w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r. II CSK 243/08, LEX nr 560544).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie budziło wątpliwości, iż oświadczenie o potrąceniu zostało złożone w dniu 5 września 2012 r., czyli przed zawiadomieniem pozwanej spółki o cesji wierzytelności i przed wytoczeniem powództwa. Strona pozwana powołała się na zarzut potrącenia w złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym, w którym równocześnie zgłosiła wnioski dowodowe, w celu wykazania zasadności tego zarzutu.

W postępowaniu upominawczym w przeciwieństwie do postępowania nakazowego (art. 493§ 3 k.p.c.) nie istnieją ustawowe ograniczenia w zakresie środków dowodowych, przy pomocy których może być dowodzony zarzut potrącenia. W postępowaniu nakazowym pozwany może w piśmie zawierającym zarzuty zgłosić zarzut potrącenia, ale tylko wtedy, gdy do zarzutów dołączy dowody z dokumentów wymienionych w art. 485 § 1 k.p.c. Ale nawet w postępowaniu nakazowym powyższe wymaganie nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2005 r., III CZP 56/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 119).

Zatem rację ma apelująca, iż mogła ona dowodzić zasadności zarzutu potrącenia wszystkimi środkami dowodowymi, co oznacza, iż należy uznać za błędne stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w końcowym fragmencie uzasadnienia zaskarżonego wyroku, że nieprzedstawienie dokumentów na okoliczność wysokości szkody mogło skutkować oddaleniem powództwa.

W złożonym w dniu 5 września 2012 r. (k- 111- 112) oświadczeniu, (...) sp. z o.o. w W. zgłosiła do potrącenia wierzytelność o naprawienie szkody w wysokości 114 311, 45 zł, powstałą na skutek użycia w procesie produkcji folii wadliwego surowca D. (...), co skutkowało powstaniem szkody w postaci wytworzenia wadliwego produktu, a w

konsekwencji częściowej niemożności w ogóle jego sprzedaży, a w pozostałej części konieczności sprzedaży poniżej kosztów produkcji, co skutkowało utratą marży.

Sposób określenia wierzytelności odszkodowawczej w oświadczeniu o potrąceniu różni się od sposobu definiowania doznanej szkody w treści sprzeciwu od nakazu zapłaty, w którym pojawia się także inna szkoda w postaci wzrostu kosztów produkcji spowodowanych zwiększeniem czasu produkcji oraz awarią maszyn. Jest to inna szkoda niż wskazana w oświadczeniu o potrąceniu, zatem co do zasady niecelowe było prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności wskazane we wnioskach dowodowych pozwanej spółki w postaci wpływu zastosowanego wadliwego surowca na przebieg produkcji, w szczególności wystąpienia awarii maszyn produkcyjnych w związku z ww. wadami, przyczyn, zakresu i częstotliwości napraw ww. maszyn, gdyż nie były to okoliczności istotne, w rozumieniu art. 227 k.p.c., dla rozstrzygnięcia sprawy.

Apelująca, nie wskazywała podstawy prawnej, z której wynika wierzytelność zgłoszona do potrącenia. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, skoro spółka (...) nie zgłosiła roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji, to za podstawę prawną roszczenia odszkodowawczego należy uznać art. 471 k.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Odpowiedzialność kontraktowa dłużnika powstaje, jeżeli spełnione zostaną następujące przesłanki: 1) szkoda wierzyciela w postaci uszczerbku majątkowego; 2) szkoda musi być spowodowana niewykonaniem lub nienależycie wykonanym zobowiązaniem przez dłużnika; 3) związek przyczynowy między faktem nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania a poniesioną szkodą. Ciężar dowodu istnienia wyżej wymienionych przesłanek, aktualizujących odpowiedzialność z art. 471 k.c., w świetle art. 6 k.c. spoczywa na wierzycielu jako osobie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy ciężar ten spoczywał na pozwanej.

Odszkodowanie za nienależyte wykonanie umowy, dochodzone na podstawie art. 471 k.c., jest świadczeniem mającym powetować szkodę spowodowaną niewłaściwym działaniem lub zaniechaniem dłużnika. Szkodą w omawianej sytuacji będzie uszczerbek majątkowy, rozumiany jako różnica między aktualnym stanem prawnym wierzyciela a stanem hipotetycznym, jaki by istniał, gdyby zobowiązanie zostało wykonane w sposób należyty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2007 r., I CSK 177/07, OSN 2008, nr 3, poz. 67).

Skoro apelująca twierdzi, iż niewykonanie zobowiązania przez (...) sp. z o.o. w W. polegało na dostarczeniu wadliwego materiału w postaci D. (...) N., to w pierwszej kolejności powinna powyższą okoliczność udowodnić. Celem wykazania wadliwości surowca zgłosiła wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów osobowych: z zeznań świadków M. B., J. G., J. L. (2), M. Ś., G. Ś., M. S. (1) oraz K. P., a także z przesłuchania stron, z ograniczeniem do zeznań strony pozwanej, a także dowodu z opinii biegłego sądowego.

Sąd Okręgowy ograniczył się wyłącznie do przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków J. L. (2) i M. Ś., a w pozostałym zakresie postanowieniem z dnia 25 listopada 2014 r. oddalił wnioski dowodowe strony pozwanej, uznając, że nie mogły być przydatne dla ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozwana na podstawie art. 162 k.p.c. zgłosiła w tym zakresie zastrzeżenie do protokołu rozprawy.

Oceniając prawidłowość wydanego przez Sąd Okręgowy postanowienia dowodowego w pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgłoszenie przez stronę wniosku dowodowego obliguje sąd do wypowiedzenia się w jego przedmiocie przez wydanie właściwego postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., II PK 125/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 66). Jeżeli sąd uzna, że wskazany we wniosku fakt ma istotne znaczenie dla sprawy (por. art. 227 k.p.c.), wymaga udowodnienia (por. art. 228 § 1 k.p.c., art. 229 k.p.c.), twierdzenie o tym fakcie nie jest spóźnione (por. art. 207 § 6 k.p.c. i art. 217 § 2 k.p.c., art. 503 § 1 k.p.c.), wymieniony we wniosku środek dowodowy jest dopuszczalny (por. art. 246 k.p.c., art. 247 k.p.c.) i za jego pomocą można stwierdzić określone w tezie dowodowej fakty, zaś okoliczność, na którą zgłoszono dowód nie została jeszcze dostatecznie wyjaśniona i dowód nie jest powołany dla zwłoki (por. art. 217 § 3 k.p.c.) ani nie jest spóźniony (por. art. 207 § 6 k.p.c. i art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 503 § 1 k.p.c.), powinien wydać postanowienie o dopuszczeniu dowodu. W przeciwnym razie, gdy chociaż jeden z

wyżej wymienionych warunków nie zachodzi, wniosek kwalifikuje się do oddalenia. Art. 227 k.p.c. stosowany jest przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych, bowiem uprawnia sąd do selekcji zgłoszonych dowodów, jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 listopada 2010 r., VI ACa 364/10, Lex nr 694288).

W ocenie Sądu Apelacyjnego za pomocą zgłoszonych przez stronę pozwaną osobowych środków dowodowych w postaci zeznań świadków i przesłuchania strony pozwanej nie można było stwierdzić wadliwości materiału D. (...) N., gdyż do tego wymagane są wiadomości specjalne. Wniosek o przeprowadzenie dowodu nieprzydatnego dla ustalenia twierdzonych okoliczności faktycznych należy ocenić jako powołany jedynie dla zwłoki w rozumieniu art. 217 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2001 r., I PKN 285/00, OSNP 2003, nr 2, poz. 28).

Niewątpliwie, ustalenie faktu wymagającego wiadomości specjalnych, jeżeli fakt ten jest sporny, nie jest możliwe na podstawie innych dowodów (świadków, dokumentów itp.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 388/09, LEX nr 1111021). Zatem same zeznania świadków oraz strony pozwanej nie wystarczyłyby do wykazania wadliwości surowca użytego przez stronę pozwaną do produkcji folii, bowiem konieczne byłoby wyrażenie opinii w tej sprawie przez biegłego. To z kolei oznacza, że pominięcie tych dowodów nie było uchybieniem istotnym dla sposobu rozstrzygnięcia sprawy.

Natomiast jeżeli chodzi o oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, to należy wskazać, iż w świetle stanowiska judykatury zadaniem biegłego nie jest ustalenie stanu faktycznego sprawy, lecz naświetlenie i umożliwienie wyjaśnienia przez sąd okoliczności z punktu widzenia posiadanych przez biegłego wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego mu materiału sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNC 1970, nr 5, poz. 85; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2006 r., V CSK 360/06, LEX nr 238973; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 października 2013 r., I ACa 663/13, LEX nr 1394210).

Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z reguły powinno nastąpić w chwili, gdy już został zgromadzony materiał faktyczny umożliwiający biegłemu wydanie opinii. Gruntowne bowiem przemyślenie przez sędziego sprawy i rozważenie zebranego w niej materiału jest warunkiem jasnego skonkretyzowania nasuwających się wątpliwości i precyzyjnego sformułowania pytań skierowanych do biegłego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 1979 r., IV CR 281/79, OSNC 1980, nr 1-2, poz. 36). Wydając postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, sąd powinien wskazać specjalność biegłego, sposób i termin przedstawienia opinii (pisemna czy ustna) oraz okoliczności faktyczne mające podlegać badaniu z wykorzystaniem wiadomości specjalnych. Tezę dowodową należy formułować w sposób precyzyjny, żeby biegły nie miał wątpliwości, co jest przedmiotem ekspertyzy i w jakich granicach ma obowiązek działać. Niezbędne jest także sprecyzowanie, na podstawie jakiego materiału faktycznego biegły ma wydać opinię.

Biegły nie może zastępować stron w przedstawianiu istotnych dla sprawy twierdzeń faktycznych, gromadzeniu materiału faktycznego czy w poszukiwaniu dowodów. Opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny już zebranego w sprawie materiału wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Nie może ona natomiast sama być źródłem materiału faktycznego sprawy ani tym bardziej stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny biegłego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85).

Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było celowe, gdyż wobec braku materiału faktycznego, na którego podstawie biegły miałby wydać opinię, tj. braku próbek surowca lub wytworzonego z tego surowca produktu – folii, za pomocą tego środka dowodowego nie było możliwe stwierdzenie określonego w tezie dowodowej faktu (por. art. 217 § 3 k.p.c.).

Dokumentacja w postaci zdjęć surowca, wskazująca na przebarwienie granulek, w kontekście zeznań świadka J. L. (2) k-245-246, który jako konsultant spółki (...) zajmował się zgłoszoną przez pozwaną reklamacją, nie jest wystarczająca dla wydania przez biegłego opinii. Jak bowiem wynika z treści zeznań tego świadka nie mógł on stwierdzić, czy

zabrudzenia miały wpływ na jakość produkcji, ponieważ forma C. nie umożliwiła mu obejrzenia linii produkcji oraz wytworzonego z surowca produktu, a producent po zbadaniu dostarczonych próbek stwierdził, że surowiec nie jest wadliwy. Udostępnienie produktu pozwoliłoby na zbadanie, czy został on w 100% wytworzony tylko z dostarczonego surowca. Na okoliczność niestwierdzenia przez producenta materiału D. (...) N. jego wadliwości zeznawała także świadek M. S. (2) k- 243-244. Natomiast jak wynika z dowodu z dokumentu w postaci „wz” wystawionego w dniu 11 października 2012 r. k- 179 strona pozwana przekazała firmie (...) do zutylizowania wytworzoną, z przedmiotowego surowca, folię w ilości 5 950 kg. Apelująca nie przestawiła także próbek badań dostarczonego surowca, chociaż jak wynika z treści oświadczenia o potrąceniu z dnia 5 września 2012 r. nimi dysponowała (k-111-112).

Skoro nie została udowodniona okoliczność nienależytego wykonania zobowiązania w postaci dostarczenia wadliwego surowca, to prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia szkody nie było celowe i prowadziłyby jedynie do zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż Sąd Okręgowy prawidłowo oddalił wnioski dowodowe pozwanej, nie naruszając wskazanych w zarzutach apelacyjnych przepisów prawa procesowego.

W sytuacji niewykazania przez pozwaną istnienia wierzytelności zgłoszonej do potrącenia, nie doszło także do naruszenia art. 498 k.c. Skutek potrącenia stanowi umorzenie potrącanych wierzytelności do wysokości tej spośród nich, która jest niższa. Wierzyciel, któremu przysługuje wierzytelność o wartości wyższej, zachowuje więc częściowo swą wierzytelność, stanowiącą różnicę między jej wysokością a kwotą wierzytelności potrącannej. Dotyczy to zarówno nadwyżki ponad część umorzoną, jak i tej części wierzytelności, która została zgłoszona do potrącenia, jednak sąd tego nie uwzględnił. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 1983 r., IV CR 260/83, Lex nr 296179).

Jedynie ubocznie należy zauważyć, iż domagając się w całości oddalenia powództwa pozwana pomija tę okoliczność. Zasądzona kwota wynosi bowiem- 122 049,88 zł, a zgłoszona do potrącenia wierzytelność - 114 311, 45 zł, a więc nie mogłoby dojść do wygaśnięcia w całości zobowiązania dochodzonego pozwem, na co zresztą sama strona pozwana wskazywała w treści oświadczenia o potrąceniu.

Uznając apelację za bezzasadną Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie art.98§ 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 108 §1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. , zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

Anna Strączyńska Dorota Markiewicz Edyta Jefimko